

Розвиток звіту про управління в системі інформаційного забезпечення корпоративного управління

Одним із напрямів розвитку додаткового розкриття облікової інформації в системі корпоративного управління є удосконалення змістовного наповнення та порядку представлення корпоративними структурами Звіту про управління. Враховуючи європейський досвід формування звітності, що включає нефінансові показники, на сьогодні актуальним є саме розвиток змістовного наповнення Звіту про управління на основі удосконалення його нормативного регулювання із врахуванням вимог і потреб стейкхолдерів корпоративних структур. Метою статті є пошук шляхів для удосконалення Звіту про управління як засобу додаткового розкриття облікової інформації в корпоративних структурах. Для досягнення поставленої мети використано методи аналізу та синтезу, моделювання, табличний метод дослідження. Обґрунтовано актуальність розвитку змістовного наповнення Звіту про управління на основі удосконалення його нормативного регулювання, проведено аналіз особливостей регулювання нефінансової інформації в Методичних рекомендаціях зі складання звіту про управління, Директиві 2013/34/ЄС та Директиві 2014/95/ЄС. Проведено аналіз існуючих форм покарання у разі недотримання вимог щодо оприлюднення нефінансової інформації в країнах ЄС. Наведено пропозиції щодо покарання у випадку несвоєчасного оприлюднення, здійснення викривлень чи приховування нефінансової інформації в Україні. Проаналізовано недоліки напрямів “Екологічні аспекти”, “Соціальні аспекти та кадрова політика”, “Дослідження та інновації” Звіту про управління. Наведено пропозиції щодо удосконалення напрямів формування інформації згідно Методичних рекомендацій зі складання звіту про управління. Обґрунтовано необхідність формування загальної політики на рівні корпоративної структури щодо розкриття додаткової облікової інформації в формі фінансових та нефінансових показників.

Ключові слова: корпоративне управління, додаткове розкриття інформації, облікова інформація, Звіт про управління, штрафні санкції за не оприлюднення звітності.

DOI [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-1\(87\)-69-76](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-1(87)-69-76)

V. Yu. TSARUK

(Ternopil National Economic University, Ternopil, Ukraine)

Development of a Management Report in the Corporate Governance Information Support System

One of the directions for the development of additional disclosure of accounting information in the corporate governance system is to improve the content and the procedure for the presentation of the Management Report by corporate structures. As the European experience in reporting shows, which includes non-financial indicators, today the development of the content of the Management Report on the basis of improving its regulatory regulation is relevant taking into account the requirements and needs of stakeholders of corporate structures. The purpose of the article is to find ways to improve the Management Report as a means of additional disclosure of accounting information in corporate structures. To achieve this goal, methods of analysis and synthesis, modeling, a tabular research method were used. The relevance of the development of the content of the Management Report was substantiated based on the improvement of its regulatory regulation. The analysis of the regulatory features of the disclosure of non-financial information was carried out. As a basis for comparison, the Guidelines for the preparation of the management report, Directive 2013/34/EU and Directive 2014/95/EU were selected. The analysis of existing forms of punishment in case of non-compliance with the requirements for the publication of non-financial information in the EU countries was carried out. Proposals concerning the punishment in case of untimely disclosure, distortion or concealment of non-financial information by Ukrainian companies were submitted. The composition of indicators for such sections as «Environmental Aspects», «Social Aspects and Personnel Policy», «Research and Innovation» of the Management Report was disclosed. The result of the study is the author's suggestions for improvement the Guidelines for the

* Царук Василь Юрійович, доцент кафедри обліку та економіко-правового забезпечення агропромислового бізнесу Тернопільського національного економічного університету (м. Тернопіль), кандидат економічних наук.

preparation of a management report. In addition, the necessity of forming a common policy at the corporate structure level on the disclosure of additional accounting information in the form of financial and non-financial indicators was substantiated.

Keywords: *corporate governance, additional disclosure of accounting information, Management Report, penalties for non-promulgation of reports.*

Актуальність дослідження. Удосконалення змістовного наповнення та порядку представлення корпоративними структурами Звіту про управління є одним із напрямів розвитку додаткового розкриття облікової інформації в системі корпоративного управління. У жовтні 2017 року в ст. 2 Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [2] було введено вимоги щодо обов’язковості формування Звіту про управління середніми та великими підприємства в Україні. До таких підприємств відносяться ті, показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передуює звітному, відповідають щонайменше двом із таких трьох критеріїв (сукупна вартість активів яких становить: для середніх – до 20 млн. євро; для великих – понад 20 млн. євро; чистий дохід від реалізації яких становить: для середніх – до 40 млн. євро; для великих – понад 40 млн. євро; середня кількість працівників яких становить: для середніх – до 250 осіб; для великих – понад 250 осіб). Однією з особливостей складання Звіту про управління для середніх підприємств є те, що вони мають право не відображати в ньому нефінансову інформацію, а лише фінансову.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням додаткового розкриття облікової інформації корпоративними структурами присвячені праці І.М. Богатої, Р.Е. Вереккіа, Дж. Вельдмана, Ф. Грегора, Х.Дж. Грегорі, А.Р. Дайе, Д.В. Даймонда, О.М. Євстафєвої, В.М. Ігумнова, М.В. Корягіна, Р.В. Кузіної, П. Морроу, Л.М. Пилипенка, О.В. Рожнової та ін. Проблеми розвитку теоретичних та організаційних аспектів формування Звіту про управління присвячені праці К.В. Безверхого, Дж. Біччіоло, М.І. Бондаря, Дж.Л. Вебера, Дж. Вріленда, Дж.А. Вонга, К. Джефрі, І.В. Жиглей, Д.М. Захарова, А.В. Озеран, С.Е. Піппіна, Дж. Тенвіка та ін.

Варто зазначити, що наразі в Україні відбувається процес адаптації до даного виду звітності вітчизняними компаніями, а вчені переважно намагаються розібратись в методичних та організаційних аспектах його складання. Однак, враховуючи європейський досвід формування звітності, що включає нефінансові показники, на сьогодні актуальним є розвиток змістовного наповнення Звіту про управління на основі удосконалення його нормативного регулювання із врахуванням вимог та потреб стейкхолдерів корпоративних структур.

У зв’язку з цим, **метою статті** є пошук шляхів для удосконалення Звіту про управління як засобу додаткового розкриття облікової інформації в корпоративних структурах.

Викладення основного матеріалу дослідження.

Перші Звіти про управління та Консолідовані звіти про управління українськими підприємствами та банками почали оприлюднюватись після закінчення 2018 року. Звітним періодом для складання таких звітів є календарний рік, який починається з 1 січня кожного року та закінчується 31 грудня. Звіт про управління слід оприлюднювати в повному обсязі разом із річною фінансовою звітністю й аудиторським звітом на власній веб-сторінці або веб-сайті підприємства. Підприємства, що становлять суспільний інтерес (за винятком великих підприємств, які не є емітентами цінних паперів), публічні корпоративні структури повинні оприлюднювати Звіт про управління не пізніше ніж до 30 квітня наступного за звітним року. Великі підприємства, які не є емітентами цінних паперів, та середні підприємства оприлюднюють Звіт про управління не пізніше ніж до 1 червня наступного за звітним року.

Якщо спочатку введення вимоги щодо необхідності обов’язкового оприлюднення Звіту про управління великими та середніми підприємствами не підкріплювалось жодними рекомендаціями щодо його змістовного наповнення, то вже в грудні 2018 року Наказом Міністерства фінансів України № 982 було затверджено Методичні рекомендації зі складання Звіту про управління, які можуть застосовуватися підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами усіх форм власності (крім банків, бюджетних установ, мікропідприємств та малих підприємств) [4]. Дані рекомендації більшою мірою повторюють та розкривають основні підходи до оприлюднення нефінансової інформації, що були визначені в Директивах 2013/34/ЄС та 2014/95/ЄС. Однак, якщо вищенаведені Директиви є обов’язковими до виконання підприємствами, які зобов’язані розкривати нефінансову інформацію, то вітчизняні методичні рекомендації є лише одним з можливих варіантів її представлення, проте підприємства, які повинні складати Звіт про управління, не зобов’язані це робити в обов’язковому порядку. В табл. 1 наведено напрями розкриття інформації, які регламентуються Методичними рекомендаціями зі складання звіту про управління та Директивами ЄС.

Якщо в Директиві 2013/34/ЄС були встановлені загальні вимоги стосовно того, що повинно бути розкрито підприємствами в Звіті про управління, то в Директиві 2014/95/ЄС вже безпосередньо визначені ті компоненти нефінансової звітності, які мають розкриватися у складі Звіту про управління або окремого нефінансового звіту підприємства. В результаті проведення порівняльного аналізу можна констатувати, що Методичні рекомендації зі

складання Звіту про управління фактично дублюють майже всі основні положення Директив ЄС, що дозволяє говорити про гармонізацію вітчизняного

законодавства в частині формування фінансової та нефінансової інформації про діяльність підприємства в Звіті про управління.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика напрямів формування інформації згідно Методичних рекомендацій зі складання звіту про управління, Директиви 2013/34/ЄС та Директиви 2014/95/ЄС

Методичні рекомендації зі складання Звіту про управління (р. II, п. 2, п. 4)	Директива 2013/34/ЄС (ст. 19)	Директива 2014/95/ЄС (ст. 1)
<p>Напрями формування звіту:</p> <ul style="list-style-type: none"> – організаційна структура та опис діяльності підприємства; – результати діяльності; – ліквідність та зобов'язання; – екологічні аспекти; – соціальні аспекти та кадрова політика; – ризики; – дослідження та інновації; – фінансові інвестиції; – перспективи розвитку; – корпоративне управління (складають підприємства – емітенти цінних паперів, цінні папери яких допущені до торгів на фондових біржах або щодо цінних паперів яких здійснено публічну пропозицію). <p>Великі підприємства, середня кількість працівників яких на дату складання річної фінансової звітності перевищує критерій у 500 працівників, включають у звіт про управління нефінансові показники діяльності, що містять інформацію щодо впливу його діяльності, зокрема на навколишнє середовище, довкілля, соціальні питання, у тому числі питання соціального захисту працівників підприємства, поваги прав людини, боротьби з корупцією та хабарництвом, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> – стислий опис моделі діяльності підприємства; – опис політики, яку провадить підприємство, щодо зазначених питань; – результат такої політики; – основні ризики, пов'язані із зазначеними питаннями, що стосуються діяльності підприємства, у тому числі (якщо доречно) ділові відносини, продукція або послуги, які можуть спричинити негативні наслідки у цих сферах, та яким чином підприємство здійснює управління цими ризиками; – основні нефінансові показники, що характеризують діяльність підприємства. 	<p>(а) ймовірні перспективи подальшого розвитку підприємства;</p> <p>(б) діяльність у сфері досліджень і розробок;</p> <p>(с) інформація про придбання власних акцій;</p> <p>(д) наявність філій підприємства;</p> <p>(е) використання підприємством фінансових інструментів та, якщо це суттєво для оцінки його активів, зобов'язань, фінансового стану та прибутків та збитків:</p> <p>(і) мета та політика підприємства щодо управління своїми фінансовими ризиками, у тому числі його політика хеджування кожного основного виду прогнозованих операцій, для якого застосовується облік хеджування;</p> <p>(іі) ціновий ризик, кредитний ризик, ризик ліквідності та ризик грошових потоків, на які наражається підприємство.</p>	<p>Нефінансова звітність, що містить інформацію в обсязі, необхідному для розуміння розвитку, діяльності, стану та впливу на діяльність підприємства, що стосується, як мінімум, екологічних, соціальних та службових питань, поваги до прав людини, боротьби з корупцією та хабарництвом, включаючи:</p> <p>(а) короткий опис бізнес-моделі підприємства;</p> <p>(б) опис політики, яку провадить підприємство стосовно цих питань, включаючи реалізовані процеси належної ретельності;</p> <p>(с) результати цієї політики;</p> <p>(д) основні ризики, пов'язані з тими питаннями, пов'язаними з діяльністю підприємства, включаючи, де це доцільно і пропорційно, його ділові відносини, продукти чи послуги, які можуть спричинити несприятливий вплив у цих сферах, і те, як підприємство управляє цими ризиками;</p> <p>(е) нефінансові ключові показники ефективності, що стосуються конкретного бізнесу.</p>

Джерело: складено автором на основі [4, 6, 7].

Однак, все ж таки, існують деякі відмінності між розглянутими Методичними рекомендаціями та Директивами ЄС в частині розкриття нефінансової інформації. Так, згідно п. 4 Директиви 2014/95/ЄС якщо суб'єкт господарювання готує окремий звіт, що відповідає тому ж фінансовому року, незалежно від того, покладаючись на національну, союзну чи міжнародну рамки та охоплюючи інформацію, необхідну для нефінансової звітності, передбаченої в пункті 1, держави-члени можуть звільнити це

зобов'язання від зобов'язання щодо підготовки нефінансової звітності, передбаченої пунктом 1, за умови, що такий окремий звіт: (а) публікується разом із звітом керівництва відповідно до статті 30; або (б) стає оприлюдненим протягом розумного періоду часу, що не перевищує шести місяців після дати балансу на веб-сайті підприємства та згадується у звіті про управління [7]. В українському законодавстві така норма відсутня, і Звіт про управління з нефінансовою інформацією повинні

готувати всі суб'єкти, які підпадають під вимоги великих підприємств. Проте, як показує аналіз оприлюдненої звітності вітчизняних корпоративних структур, ті з них, які оприлюднюють окремі спеціалізовані звіти ("Кондитерська корпорація Roshen" – "Соціальний звіт 2017-2018", "Carlsberg Ukraine" – "Звіт зі сталого розвитку 2018", "Система компаній Кока-Кола Україна" – "Звіт зі сталого розвитку 2018"), де розкривається нефінансова інформація, взагалі не публікують Звіти про управління, таким чином наслідуючи прийняту європейську практику, однак порушуючи при цьому вимоги щодо обов'язковості оприлюднення Звіту про управління разом з фінансовою звітністю.

Іншою відмінністю в регулюванні порядку розкриття додаткової облікової інформації в Звіті про управління є те, що згідно даних рекомендацій середні підприємства мають можливість не відображати у Звіті про управління нефінансову інформацію. Як внаслідок, окремі корпоративні структури, які відносяться до середніх підприємств, виходячи з відсутності обов'язкової вимоги щодо оприлюднення такої інформації, можуть складати Звіт про управління таким чином, що це не забезпечуватиме підвищення рівня корпоративної прозорості, оскільки переважна більшість наведеної в ньому інформації буде дублювати інформацію фінансової звітності та приміток до неї.

На сьогодні таку ситуацію можна спостерігати на прикладі розкриття додаткової облікової інформації зарубіжними компаніями, коли окремі складові Звіту про управління (ризиків, корпоративне управління, інформація по основних об'єктах обліку тощо) перетинаються з інформацією, яка розкривається в примітках до річної та проміжної фінансової звітності. Наприклад, група компаній "L'Oréal" в примітках до піврічного фінансового звіту [9], в частині інформації про похідні фінансові інструменти також розкриває інформацію про вплив на них ринкових ризиків (валютних, процентних, ризиків інвестування в акції). При цьому, інформація про основні ризики і невизначеності діяльності корпоративної структури має розкриватись також в її Звіті про управління. Вищенаведений приклад дозволяє ідентифікувати важливу проблему, яка стосується побудови системи обліково-аналітичного забезпечення діяльності корпоративних структур, яка полягає в необхідності усунення дублювання додаткового розкриття облікової інформації. Це в цілому сприятиме як підвищенню економічної ефективності функціонування такої системи, так і підвищенню рівня сприйняття такої інформації стейкхолдерами.

Ще однією відмінністю в порядку розкриття облікової інформації в Звіті про управління, що регламентується вітчизняними методичними рекомендаціями та відповідними Директивами ЄС, є порядок штрафування за їх неоприлюднення, несвочасне оприлюднення або здійснення викривлень чи приховування інформації. Ця відмінність є однією з визначальних, оскільки впливає на існуючу політику корпоративних структур щодо додаткового розкриття облікової інформації

фінансового та нефінансового характеру за допомогою Звітів про управління.

В ст. 51 Директиви 2013/34/ЄС зазначається, що держави-члени ЄС встановлюють штрафи за порушення національних положень, ухвалених відповідно до Директиви, та вживають усіх заходів, необхідних для забезпечення стягнення таких штрафів. Передбачені штрафи повинні бути ефективними, пропорційними та стримувальними [6]. Аналіз існуючої практики регулювання порушень щодо оприлюднення Звітів про управління та інших звітів з нефінансовою інформацією дозволяє констатувати, що хоча штрафи за подібне правопорушення відрізняються в різних країнах ЄС, однак вони є досить суттєвими, і стосуються не лише осіб, відповідальних за складання нефінансової звітності (директорів, менеджерів, членів спостережної ради), а й інших суб'єктів корпоративних структур, причетних до її формування, перевірки та оприлюднення (внутрішніх аудиторів, контролерів, зовнішніх аудиторів).

Провівши аналіз існуючих форм покарання у разі недотримання вимог щодо оприлюднення нефінансової інформації в країнах ЄС, американські дослідники Дж.Л. Вебер, С.Е. Піппін, Дж. Вріланд та Дж.А. Вонг відмічають, що 27 країн включають певну форму покарання, а в трьох країнах (Естонія, Нідерланди та Іспанія) не згадується про покарання. Залежно від конкретної країни, ці штрафи можуть оцінюватися окремими відповідальними особами. Крім того, вони можуть бути оцінені у кожному конкретному випадку (Великобританія), бути відносно низькими (наприклад, від 50 до 1500 євро) (Португалія), або бути досить значущими (до 1 мільйону євро у Латвії або "штраф А" чи позбавлення волі в Ірландії) [10].

Як відмічають К. Джефрі, Дж. Тенвік та Дж. Біччіоло, у Великобританії та Німеччині за відсутність підготовки та публікації звітів з нефінансовою інформацією відповідно до наявних вимог директорам висувається кримінальне правопорушення, що в деяких країнах може завершитись позбавленням волі (Німеччина). При цьому суми штрафів є теж дуже значними, наприклад, якщо в Німеччині під час складання нефінансової звітності вчинено адміністративне правопорушення, на відповідальну особу можуть бути накладені штрафи: (а) максимум 2 000 000 євро; або (б) сума, що дорівнює двократній економічній вигоді, що виникає внаслідок порушення. Компанії також можуть нести відповідальність за адміністративне правопорушення. У цьому випадку корпорацію можна оштрафувати: максимум на 10 мільйонів євро; 5 % від його річного обороту; на суму, яка дорівнює двократній економічній вигоді, що виникає внаслідок порушення [8, с. 25]. В Італії на будь-якого директора, який 1) відмовляється подати нефінансову звітність до реєстру компанії; 2) відмовляється додавати звіт з нефінансовою інформацією, перевірений аудитором; або 3) подає нефінансову звітність, що не відповідає вимогам, Італійською комісією з цінних паперів може бути накладене адміністративне грошове стягнення від

20 тис. до 100 тис. євро. Більше того, якщо директор упускає суттєву інформацію та / або включає неправдиві суттєві відомості у нефінансовій звітності, застосовувані штрафи становлять від 50 тис. до 150 тис. євро [8, с. 49].

В Україні, на відміну від більшості європейських країн, відсутнє покарання за неподання, несвоєчасне подання або за подання викривленої інформації в Звіті про управління. Це обґрунтовується тим, що оскільки такий звіт не відноситься до елементів фінансової звітності, то за його неподання або інші відхилення від встановлених рекомендацій відсутні штрафні санкції. Як наслідок, на сьогодні маємо ситуацію, коли значною кількістю корпоративних структур такі звіти взагалі не складаються або не оприлюднюються, а в оприлюднених звітах, зазвичай, наводиться недостатня нефінансова інформація (поверхнева, не по всіх елементах, наведених в рекомендаціях, та переважно в описовій формі), що є свідченням недостатності використання даного інструменту для підвищення корпоративної прозорості. Існування такої ситуації також підтверджують представники ДПС України, зазначаючи, що штрафні санкції за неподання Звіту про управління нормами Податкового кодексу України не передбачені [1].

Оскільки нормативні вимоги, що встановлюють штрафи або покарання за неоприлюднення Звіту про управління, несвоєчасне оприлюднення або здійснення викривлень чи приховування інформації, відіграють найважливішу роль в забезпеченні корпоративної прозорості, пропонуємо регламентувати розміри таких штрафів, що, на нашу думку, створюватиме адекватні передумови для вирішення даної проблеми.

Першим способом такої регламентації є внесення змін до Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, зокрема, шляхом поширення на Звіт про управління всіх вимог щодо порушення порядку його подання як і до всіх видів фінансової звітності. Наприклад, внаслідок цього у випадку порушення порядку подання та оприлюднення Звіту про управління особи, відповідальні за даний процес в корпоративній структурі, будуть нести адміністративну відповідальність згідно ст. 163, 164, 186 Кодексу України про адміністративні правопорушення [3], а у випадку неподання даного звіту як додатку до Податкової декларації з податку на прибуток підприємств та Звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації (ст. 46.2 Податкового кодексу України), передбачається накладання штрафу в розмірі 170 гривень. Аналогічні дії, вчинені платником податків, до якого протягом року було застосовано штраф за таке порушення, – тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 1020 гривень за кожне таке неподання або несвоєчасне подання (ст. 120.1) [5]. Другим способом регламентації штрафних санкцій за порушення порядку складання та оприлюднення Звіту про управління є використання зарубіжного досвіду,

зокрема, введення персональної відповідальності та штрафів, які розраховуються виходячи з його річного обороту (наприклад, в розмірі 5 %) або від встановленої економічної вигоди, що виникає в результаті неоприлюднення необхідної нефінансової інформації.

Оскільки основною метою наповнення Звіту про управління нефінансовою інформацією є формування такої моделі корпоративної звітності, яка створить необхідні передумови для забезпечення корпоративної облікової прозорості за допомогою розкриття інформації соціально-екологічного спрямування, про інноваційну діяльність корпоративної структури, що дозволяє зрозуміти особливості і перспективи розвитку її поточної діяльності та її конкурентні позиції на ринку, а також проаналізувати вплив діяльності корпоративної структури на суспільство, пропонуємо деталізувати існуючі вимоги Методичних рекомендацій зі складання звіту про управління (табл. 2).

Основним недоліком напрямку “Екологічні аспекти”, що наводиться в Методичних рекомендаціях зі складання звіту про управління є те, що в ньому не наведено конкретних показників, які мають розкриватись в такому звіті, а виділено лише чотири групи об’єктів, в розрізі яких такі показники повинні бути оприлюднені. Окрім цього, виділені групи об’єктів є достатньо обмеженими та не враховують існування інших об’єктів, пов’язаних з екологічними аспектами функціонування підприємств (земля, нафта, газ, вугілля, ліси, тощо), а також можливості виділення нефінансових показників загального призначення, які стосуються неконкретного об’єкту, а в цілому ролі підприємства в функціонування навколишнього природного середовища. З метою усунення вищенаведених недоліків в табл. 2 було запропоновано набір загальних і найбільш поширених показників, які було об’єднано в дві основні групи: показники загального призначення та показники в розрізі виділених об’єктів. Враховуючи особливості функціонування корпоративних структур в окремих галузях економіки з метою підвищення рівня їх корпоративної прозорості вищенаведений набір показників може бути доповнений із врахуванням їх галузевої специфіки.

Основним недоліком напрямку “Соціальні аспекти та кадрова політика”, наведеного в Методичних рекомендаціях зі складання звіту про управління є те, що виділені аспекти, в рамках яких розкривається інформація, є достатньо широкими, у складі яких може бути виділено значну кількість підвидів та груп показників. Тому доцільним є наведення базових показників в розрізі кожного з виділених напрямів, які можуть бути деталізовані в залежності від специфіки конкретної корпоративної структури та від наявних запитів стейкхолдерів щодо даного напрямку розкриття істотної інформації, що стосується соціальних питань та особливостей функціонування працівників.

**Пропозиції щодо удосконалення напрямів формування інформації згідно Методичних рекомендацій
зі складання звіту про управління**

<i>Вимоги методичних рекомендацій зі складання звіту про управління (р. III, п. 4, 5) [4]</i>	<i>Доповнення до існуючих методичних рекомендацій зі складання звіту про управління</i>
1	2
<p>За напрямом “Екологічні аспекти” наводиться інформація щодо впливу діяльності підприємства на навколишнє середовище, залежно від галузі, в якій функціонує підприємство та від заходів з охорони довкілля і зменшення впливу діяльності підприємства на навколишнє середовище. За цим напрямом розкриваються показники, що характеризують:</p> <ul style="list-style-type: none"> – раціональне використання води; – управління відходами; – викиди парникових газів; – споживання енергії тощо. 	<p>Нефінансові показники в розрізі напрямку “Екологічні аспекти”:</p> <p><i>Показники загального призначення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – запобігання та контроль забруднення (обсяг понесених витрат на зменшення викидів; обсяги витрат на контроль за здійсненням викидів, тощо); – вплив на навколишнє середовище від транспортування або від використання та утилізації продукції та послуг (кількість викидів оксиду сірки (оксиду азоту) на 1 пасажиро-кілометр; кількість викидів оксиду сірки (оксиду азоту) на 1 карго-кілометр, тощо); – виробництво органічної та зеленої продукції і послуг (% органічної чи зеленої продукції в загальному обсязі, тощо). <p><i>Показники в розрізі окремих об’єктів:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – раціональне використання води (кількість літрів забрудненої води на 1 тонну виробленої продукції, тощо); – управління відходами (кількість відходів на 1 тонну виробленої продукції; % перероблених відходів, тощо); – викиди парникових газів (кількість викидів парникових газів на 1 гривню доходу; кількість викидів парникових газів на 1 тонну виробленої продукції, тощо); – споживання енергії (кількість спожитої енергії на 1 гривню доходу; кількість спожитої енергії на 1 працівника; % енергії в кВт/год. з джерел відновлювальної енергії в загальному обсязі спожитої енергії; % енергії в кВт/год. з комбінованого виробництва тепла та електроенергії в загальному обсязі спожитої енергії, тощо).
<p>За напрямом “Соціальні аспекти та кадрова політика” наводиться інформація про:</p> <ul style="list-style-type: none"> – загальну кількість працівників та частку жінок на керівних посадах; – заохочення (мотивацію) працівників; – охорону праці та безпеку; – навчання та освіту персоналу; – рівні можливості працевлаштування; – повагу прав людини; – заходи з боротьби з корупцією та хабарництвом тощо. 	<p>Нефінансові показники в розрізі напрямку “Соціальні аспекти та кадрова політика”:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>загальна кількість працівників та частка жінок на керівних посадах</i> (співвідношення працівників чоловічої та жіночої статі в корпоративній структурі; співвідношення працівників чоловічої та жіночої статі на керівних посадах; кількість працівників в розрізі статі, які мають право на відпустки по догляду за дитиною, тощо); – <i>заохочення (мотивація) працівників</i> (частка працівників, які працюють за тимчасовими контрактами; кількість програм перекваліфікації працівників; середня тривалість працевлаштування 1 працівника; кількість посад, які необхідно пройти до посади топ-менеджера корпоративної структури, тощо); – <i>охорона праці та безпека</i> (кількість працівників, які беруть участь у заходах з високим ризиком виникнення аварій або захворювань; кількість виробничих нещасних випадків, одержаних або професійних захворювань за звітний період, тощо); – <i>навчання та освіта персоналу</i> (частка працівників, що пройшли перекваліфікацію серед всіх працівників; середні витрати на перекваліфікацію 1 працівника; середня кількість часу, витраченого на навчання на 1 рік на 1 працівника, тощо); – <i>рівні можливості працевлаштування</i> (кількість працівників з обмеженими можливостями в загальній кількості працівників; середні витрати, понесені корпоративною структурою на працевлаштування 1 працівника з обмеженими можливостями; рівень доступності документів та веб-сайтів для людей з обмеженими можливостями, тощо);

1	2
	<p>– <i>повага прав людини</i> (кількість скарг та відповідей на них, пов'язаних порушенням прав людини; кількість операцій корпоративної структури, що мають великий ризик щодо порушення прав людини; кількість заходів, проведених в корпоративній структурі за рік, що стосуються запобігання торгівлі людьми, примусової дитячої праці та небезпечних умов праці, тощо);</p> <p>– <i>заходи з боротьби з корупцією та хабарництвом</i> (кількість та види ризиків, пов'язаних з корупцією та судовими процесами; річні витрати, які виділяються на запобігання корупції та хабарництву; кількість працівників, які пройшли підготовку щодо стандартів та процедур антикорупційної політики; кількість витрат та штрафів на подання, судові позови, пов'язані з антиконкурентною боротьбою; тощо).</p>
<p>За напрямом “Дослідження та інновації” наводиться загальна інформація про дослідження, інноваційну діяльність та розробки, які проводяться підприємством, обсяг витрат на такі заходи та їх вплив на діяльність підприємства.</p>	<p>Нефінансові показники в розрізі напрямку “Дослідження та інновації”:</p> <p>– <i>витрати на дослідження та розробки</i> (частка витрат на дослідження та розробки у загальних витратах корпоративної структури; частка капіталізованих витрат на розробки, тощо)</p> <p>– <i>внутрішньостворені нематеріальні активи</i> (обсяг внутрішньостворених нематеріальних активів; частка внутрішньостворених нематеріальних активів у складі всіх нематеріальних активів; обсяг нематеріальних активів, визнаних окремо в результаті об'єднання підприємств, тощо)</p> <p>– <i>доходність інноваційних продуктів</i> (% доходів від інноваційної продукції в кінці життєвого циклу; % нових або модифікованих продуктів, що були впроваджені за звітний рік, тощо).</p>

Джерело: розроблено автором з врахуванням [4].

Важливу роль в створенні вартості корпоративної структури також відіграє її інноваційна діяльність, інформація про яку фактично відсутня у відокремленому вигляді в фінансовій звітності. З метою забезпечення надання стейкхолдерам такої інформації запропоновано розширити напрям “Дослідження та інновації” Звіту про управління трьома групами показників (витрати на дослідження та розробки, внутрішньостворені нематеріальні активи, доходність інноваційних продуктів), за кожною з яких виділено найбільш поширені та релевантні показники.

Окрім інформації екологічного та соціального спрямування, діяльності працівників в корпоративних структурах, інноваційної діяльності, з позиції корпоративного управління важливе значення для стейкхолдерів також має інформація про особливості функціонування самої такої системи. Однак враховуючи те, що всі емітенти цінних паперів в обов'язковому порядку публікують Річний звіт керівництва, де розкривається деталізована інформація про діяльність системи корпоративного управління, вважаємо недоцільним розширювати інформацію, яка наводиться в Звіті про управління в частині даного розділу. Це дозволить уникнути дублювання потоків нефінансової інформації про діяльність системи корпоративного управління та в цілому зменшуватиме інформаційне навантаження на стейкхолдерів корпоративної структури.

Висновки. Проведений аналіз шляхів подальшого удосконалення чинної практики додаткового

розкриття облікової інформації на прикладі Звіту про управління дозволив виявити необхідність формування загальної політики на рівні корпоративної структури щодо розкриття подібної додаткової інформації в формі фінансових та нефінансових показників, що в цілому сприятиме: 1) мінімізації витрат на здійснення додаткового розкриття (збору, підготовки, формування та оприлюднення) облікової інформації; 2) усуненню дублювання інформації внаслідок здійснення додаткового розкриття та перенасичення стейкхолдерів неспівставною додатковою інформацією про діяльність корпоративної структури; 3) змістовному розподілу шляхів додаткового розкриття облікової інформації (в примітках до річної фінансової звітності надається більш деталізована інформація щодо оприлюдненої фінансової звітності корпоративної структури та особливостей її формування (реалізована облікова політика, професійні судження тощо), а в Звіті про управління розкривається додаткова інформація по окремих об'єктах обліку та видах діяльності, які потребують найбільшої уваги з позиції стейкхолдерів (екологічна, соціальна та інноваційна діяльність корпоративної структури)); 4) визначенню шляхів подальшого розвитку системи синтетичного та аналітичного обліку екологічної, соціальної та інноваційної діяльності корпоративної структури, що дозволить розкривати фінансову та нефінансову інформацію про них за допомогою нових форм додаткового розкриття

4 Список використаних джерел

1. Горбовцов С. Не подали звіт про управління до ДФС: чи буде штраф? URL: <https://news.dtk.ua/accounting/reposts/54714>
2. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
4. Методичні рекомендації зі складання звіту про управління, затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 07.12.2018 р. № 982. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18/ed20181207#n10>
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
6. Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0034&from=EN>
7. Directive 2014/95/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014, amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0095>
8. Jeffery C., Tenwick J., Bicciolo G. Comparing the implementation of the EU Non Financial Reporting Directive in the UK, Germany, Italy and France. URL: <http://www.purposeofcorporation.org/comparing-the-eu-non-financial-reporting-directive.pdf>
9. Loreal. 2019 Half-Year Financial Report. URL: https://www.loreal-finance.com/system/files/2019-11/LOREAL_2019_Half-Year_report_EN.pdf
10. Weber J. L., Pippin S. E., Vreeland J., Wong J. A. Mandatory Nonfinancial Reporting in the EU. URL: <https://www.cpajournal.com/2018/07/25/mandatory-nonfinancial-reporting-in-the-eu/>

4 References

1. Horbovtsov, S. (15.04.2019). Ne podaly zvit pro upravlinnia do DFS: chy bude shtraf? [Have not submitted the management report to the State Fiscal Service: will there be a fine?]. Retrieved from <https://news.dtk.ua/accounting/reposts/54714>

2. Verkhovna Rada Ukrainy. (16.07.1999). Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini: Zakon Ukrainy [On Accounting and Financial Reporting in Ukraine: Law of Ukraine]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

3. Verkhovna Rada Ukrainy. (07.12.1984). Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia [Code of Ukraine on Administrative Offenses]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

4. Ministerstvo finansiv Ukrainy. (07.12.2018). Metodychni rekomendatsii zi skladannia zvituv pro upravlinnia [Guidelines for the preparation of a management report]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18/ed20181207#n10>

5. Verkhovna Rada Ukrainy. (02.12.2010). Podatkovyi kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

6. European Parliament and Council. (26 June 2013). Directive 2013/34/EU on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0034&from=EN>

7. European Parliament and Council. (22 October 2014). Directive 2014/95/EU amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0095>

8. Jeffery, C., Tenwick, J., Bicciolo, G. (November 2017). Comparing the implementation of the EU Non Financial Reporting Directive in the UK, Germany, Italy and France. Retrieved from <http://www.purposeofcorporation.org/comparing-the-eu-non-financial-reporting-directive.pdf>

9. Loreal. (2019). Half-Year Financial Report. Retrieved from https://www.loreal-finance.com/system/files/2019-11/LOREAL_2019_Half-Year_report_EN.pdf

10. Weber, J. L., Pippin, S. E., Vreeland, J., Wong, J. A. (July 2018). Mandatory Nonfinancial Reporting in the EU. Retrieved from <https://www.cpajournal.com/2018/07/25/mandatory-nonfinancial-reporting-in-the-eu/>